

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

Digital Knowledge Leadership of School Administrators under the Office of the Vocational Education Commission, Nakhon Phanom Province

นิรันดร์รัตน์ มะณีแสง¹ และไพฑูรย์ พวงยอด²

Niranrat Maneesang¹ and Paitoon Puangyod²

1,2 สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม 48000

Educational Administration and Development, Faculty of Educations, Nakhon Phanom University,
Nakhon Phanom 48000

2 Corresponding Author: E-mail: dr.paitoon@npu.ac.th

Received: 1 Mar. 2025; Revised: 4 Apr. 2025; Accepted: 27 Mar. 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 160 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีจำนวน 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .65-.88 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .63-.95 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมและรายด้านเรียงลำดับค่าสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือ และด้านการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล ความต้องการจำเป็น

Abstract

The purposes of this research were to: 1) examine the current and desired states of digital knowledge leadership skills of educational institution administrators and 2) assess the needs for digital knowledge

leadership skills of these administrators. The sample group consisted of 160 participants including educational institution administrators, teachers, and support staff. The sample size was determined using Krejcie and Morgan table and selected through stratified random sampling. Two questionnaires were employed for data collection: 1) a questionnaire on the current state of digital knowledge leadership of the educational administrators, with a content validity index ranging from .80 to 1.00, the discrimination power of .65 to .88, and overall reliability of .98; and 2) a questionnaire on the desired state of digital knowledge leadership, with a content validity index ranging from .60 to 1.00, the discrimination power of .63 to .95, and overall reliability of .98. The data were analyzed using percentages, mean, standard deviation, and priority needs index (PNI) modification.

The research findings revealed that: 1) the current state of digital knowledge leadership among the educational administrators was overall rated at a high level while the desired state was overall rated at the highest level. 2) The essential needs of school administrators in the digital era, both overall and by specific aspects, ranked from the highest to the lowest, are as follows: vision, digital technology competency, learning organization, teamwork and collaboration, and creative thinking and innovation, respectively.

Keywords: Digital Knowledge Leadership of Educational Administrators, Digital Era, Needs Assessment

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 สู่ยุคดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีความจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในด้านลักษณะองค์ความรู้ของผู้เรียนและบทบาทของผู้สอน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความสามารถในการเข้าใจบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งและบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการห้องเรียนและสถานศึกษาให้เหมาะสมโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสู่สถานศึกษาในยุคดิจิทัลนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ต้องสร้างการยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมและความเปลี่ยนแปลงให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญยอมรับและบูรณาการกับความรู้ในศาสตร์การสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู ให้มีความเป็นครูมืออาชีพและกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรไปในที่สุดนั่นเอง [1]

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงบุคลากรในองค์กร ส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่าง

สร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ความสำเร็จของการบริหารจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเพียงลำพัง หากแต่เป็นผลจากความร่วมมือภายใต้การนำที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดีจะสามารถบริหารจัดการงานต่าง ๆ ได้อย่างมีระบบ ประหยัดทรัพยากร และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ และความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าสู่การบริหารจัดการศึกษาไม่สามารถหลีกเลี่ยงกระแสเทคโนโลยีได้ จึงต้องส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและมีจริยธรรมความจำเป็นของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีดิจิทัลในโรงเรียนมีอย่างน้อยสามประการ ได้แก่ การใช้ฐานข้อมูลสารสนเทศในการเรียนรู้ การส่งเสริมให้นักเรียนให้ใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้า และการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้นำที่พร้อมปรับตัวและขับเคลื่อนองค์กรด้วยเทคโนโลยี เพื่อให้สถานศึกษาก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างยั่งยืน [2]

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์อย่างกว้างขวาง และมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน การบริหารจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษานั้น จะต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการและเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของการศึกษาซึ่ง International Society for Technology in Education: ISTE Standards ได้สรุปทักษะทางด้านเทคโนโลยีตามกรอบมาตรฐานของสมาคมเทคโนโลยีทางการศึกษาแห่งชาติสำหรับผู้บริหารว่าเป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินทักษะและความรู้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำต้องการสนับสนุนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือและเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของการศึกษา [3]

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องเป็นจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ โดยกำหนดให้การผลิตและการพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาสายอาชีพเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและภูมิภาค มีการจัดกิจกรรมและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานกำลังคน

สายอาชีพสู่สากล ขยายโอกาสทางการศึกษาสายอาชีพให้ทั่วถึงเสมอภาค เป็นแกนกลางในการจัดอาชีวศึกษาระดับฝีมือ เทคนิค และเทคโนโลยี สร้างเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วม วิจัย สร้างนวัตกรรม จัดการองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ ส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้เป็นเลิศ [4]

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์การหนึ่งในการขับเคลื่อนและพัฒนาศึกษาพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม แต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกันตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริม พัฒนา และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการศึกษาดังปรากฏในวิสัยทัศน์ว่า อาชีวศึกษา "เป็นศูนย์กลางการศึกษาพัฒนาวิชาชีพ เทคโนโลยีและนวัตกรรมชั้นนำ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล" การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสู่การพัฒนาสถานศึกษา และผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป

จากปัญหาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น และในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นหนึ่งในบุคลากรด้านการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม จึงสนใจศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการบริหารงานในวิทยาลัย และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

2.2 เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2567 รวมจำนวน 205 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครูผู้สอน จำนวน 135 คน และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 55 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน ครูผู้สอน จำนวน 98 คน และสายสนับสนุน จำนวน 48 คน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2567 ในสถานศึกษาจำนวน 4 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 160 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan [5] จากกลุ่มตัวอย่างได้มาจากสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

2) สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

3) ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .65-.88 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98

2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .63-.95 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98

2) การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงความถี่และร้อยละ ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยนำ ข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) [6] เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

4. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.21	.53	มาก	4.95	.10	มากที่สุด
2. ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.26	.44	มาก	4.94	.12	มากที่สุด
3. ด้านการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือ	4.30	.46	มาก	4.93	.12	มากที่สุด
4. ด้านการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม	4.33	.48	มาก	4.91	.14	มากที่สุด
5. ด้านสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล	4.24	.42	มาก	4.93	.12	มากที่สุด
รวม	4.27	.32	มาก	4.93	.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.21-4.33$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 ด้านการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.33$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ที่สุด ($\bar{X} = 4.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.91-4.95$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.95$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 4 ด้านการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.91$)

4.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.21	4.95	.176	1
2. ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.26	4.94	.160	3
3. ด้านการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือ	4.30	4.93	.147	4
4. ด้านการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม	4.33	4.91	.134	5
5. ด้านสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล	4.24	4.93	.163	2
รวม	4.27	4.93	.155	-

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาคำนวณหาค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ 0.155 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 3 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือด้านที่ 1 ด้านวิสัยทัศน์ ($PNI_{Modified} = .176$) ด้านที่ 5 ด้านสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล ($PNI_{Modified} = .163$) และด้านที่ 2 ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = .160$)

5. สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้อภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้บริหารงานภายใต้กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหลายมิติ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในด้านของเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงอาจส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษายังคงต้องขับเคลื่อนวิสัยทัศน์เดิมที่ได้กำหนดไว้ให้ประสบผลสำเร็จ จึงทำให้ยังนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเท่าที่บริบทของสถานศึกษาเอื้ออำนวย ซึ่งสอดคล้องกับสุขุณา และคณะ [7] ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ว่า

ในมิติของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลนั้นแสดงได้ว่าผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ในยุคดิจิทัลได้กว้างไกล จะต้องมีความคิดที่ก้าวหน้าและทันสมัย มีความกล้าตัดสินใจและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารจะต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรในยุคดิจิทัลเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสอดคล้องกับแผนทวิทย์ และศีกฤทธิ์ [8] ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสหวิทยาขลบุรี เขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก การนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมได้อย่างหนึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างองค์กรให้มีความยืดหยุ่นและมีอิสระเพื่อความคล่องตัวในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในสถานศึกษาให้มีการกระจายอำนาจที่สูงขึ้นตลอดจนมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะ ผ่านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลในองค์กรที่ทำให้วัฒนธรรมการใช้ดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรมเป็นเรื่องปกติภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับขวัญชนก [9] ที่ได้กล่าวถึงโครงสร้างขององค์กรแห่งนวัตกรรมไว้ว่า โครงสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรมเปรียบเสมือนระบบการติดต่อสื่อสารและอำนาจในการบังคับบัญชาในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาที่ต้องจัดทำให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับเป้าหมายด้านนวัตกรรม มีการจัดฝ่ายงานที่เป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและโอกาสที่จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา มีโครงสร้างแบบการกระจายอำนาจ กระจายอำนาจการตัดสินใจโดยใช้การมีส่วนร่วมของหลายบุคคลในการตัดสินใจ สอดคล้องกับดาวรรณ [10] ที่ได้กล่าวถึงการ

สร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัล (Digital Culture) ที่สัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภายในองค์กรไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จะต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างการบริหารงานให้มีความยืดหยุ่นเพื่อนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม ครูและบุคลากรทำงานร่วมกันแบ่งปันข้อมูลข่าวสารได้ทุกที่ทุกเวลา เพื่อความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม นวัตกรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบันและในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับทักษะของตนเอง ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรต้องวางแผนเพื่อเตรียมพร้อมและปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

2) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่จะจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถเลือกเน้นสนใจสิ่งที่เป็นความสำคัญ และเป็นค่านิยมของสถานศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นสมาชิกรับรู้ได้โดยการกระทำและคำพูดที่จะทำ ให้สมาชิกมีความเข้าใจตรงกันว่าอะไรคือ เป้าหมายสำคัญของสถานศึกษาและทุกคนจะปฏิบัติงานของตนเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์นั้นจะก่อให้เกิดนโยบายในการบริหารหรือแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งอาจกำหนดเป็นปรัชญาของโรงเรียนและหล่อหลอมสู่แผนการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะบรรลุและตอบสนองต่อเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพลและวานิช [11] ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่าสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือทางดิจิทัล รองลงมาคือด้านสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผล และยังสอดคล้องกับทินกร และทิพาพร [12] ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้วยการยกระดับการศึกษาไทยโดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงโดยการกระตุ้นและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัล ผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน และการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการสู่การเป็นโรงเรียนดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจ สามารถสร้างสรรค์ เข้าถึงและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารโรงเรียน จากการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล ประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษาในด้านวิชาการงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการทำงานด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัล ทั้งในเรื่องความคิด ความเป็นผู้นำและพฤติกรรม สามารถสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้วยดิจิทัล โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรดิจิทัลในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนอย่างคุ้มค่า ลดความซ้ำซ้อนในกระบวนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจนบรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ด้านวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับต่ำสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ แสดงให้เห็นว่า ด้านวิสัยทัศน์ ยังมีความต้องการในการพัฒนาเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารวิทยาลัยมีการกำหนดบทบาทและทิศทางขององค์กรได้อย่างชัดเจน วิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง เป็นเครื่องมือในการวางแผนพัฒนาการทำงาน และการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ทำให้ทราบจุดหมายปลายทางเห็นภาพขององค์กรได้ชัดเจน

2) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ด้านวิสัยทัศน์ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจ สามารถนำการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อยกระดับความเป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นสิ่งสำคัญของความเป็นผู้นำคือการมองการณ์ไกลเพื่อดูความต้องการในอนาคตขององค์กร ความมุ่งมั่นที่จะให้ความสำคัญกับสิ่งที่จำเป็นในการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปในทิศทางที่ถูกต้องและหากผู้นำสามารถทำได้ เช่นนั้นจึงนับว่าเป็นสิ่งที่ยอดเยี่ยม วิสัยทัศน์จึงนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากสำหรับผู้บริหารในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ยุคของโลกดิจิทัลที่มีความผันผวนสูง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ได้สารสนเทศในการเสนอแนะแนวทาง นโยบายหรือหลักสูตรให้แก่

สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2) ควรศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

3) ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาร่วมกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ได้สารสนเทศในการเสนอแนะแนวทางนโยบายหรือหลักสูตรให้แก่สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนมหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

4) ควรมีการศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม และหน่วยงานอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] จินณวัตร ปะโคทั้ง. (2562). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- [2] สุนันทา สมใจ, และวิชุดา กิจธรรม. (2561). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12(1), 350-362.
- [3] ชัญญภา คโยตี. (2560). การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 8(1), 150-163.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2563). หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- [5] Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

- [6] สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] สุขญาโกมลวานิช, สิทธิชัย สอนสุภี, บุญฤทธิ์ เพ็ชรวิศิษฐ์, และเกื้อจิตต์ ฉิมทิม. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 21. (หน้า 700-708). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [8] ฝนทิพย์ หาญชนะ, และศีกฤทธิ์ ศิลาฉาย. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยา เขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(6), 117-133.
- [9] ขวัญชนก แสงท้านง. (2563). รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(7), 153-168.
- [10] ดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัล. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [11] เฉลิมพล วงศ์พระลับ, และวานิช ประเสริฐพร. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. 6(3), 137-150.
- [12] ทินกร บัวชู, และทิพาพร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์สาร: Journal of Educational Studies*, 13(2), 285-294.